

ЛОУКОСТ – ПОЛІТИКА ЦІНОЮ 2 МЛРД. ГРН.

Генеральний директор ДП МА «Бориспіль» Павло Рябікін публічно представив усі нюанси перемовин з RYANAIR.

Розпочав свою доповідь Рябікін з сьогоднішніх можливостей летовища. За словами гендиректора, сьогодні аеропорт відображає хабову модель розвитку, співпрацює з більш ніж 50 авіакомпаній, обслуговує 8,65 пасажирів на рік і приносить 1,5 млрд. грн. прибутку. Також керівництво планує вкласти 10 млрд. грн. на розвиток інфраструктури аеропорту, з яких частина – власні кошти, і частина – кредитні.

Пріоритетна політика «Борисполя» спрямована на оптимізацію пропускних можливостей до 2 млн пасажирів, додаткові виходи на посадку, розширення зони отримання багажу, реконструювання льотної зони, розширення трансферної зони, розширення процесору, облаштування паркінгу, значне подовження Галереї. У зв'язку з ситуацією у країні та безпекою пасажирів як безумовною цінністю, планується значне посилення системи безпеки, а саме застосування у роботі 20 баз даних та модернізація пропускового контролю та огляду.

З огляду на найближчі плани розвитку летовища, Рябікін пояснює в чому саме неприйнятні для «Борисполя» вимоги RYANAIR.

По-перше, пропозиції RYANAIR досить мінімальні: рейси у другорядні аеропорти з низькою частотою польотів (Ейндховен – 3 рейси, Скавста – 4 рейси, Станстед – 5 рейсів, Манчестер – 3 рейси).

RYANAIR для «Борисполя» – лише 1,5 % пасажиропотоку і 0,5 % доходів.

Окрім малої вигоди для українського аеропорту, RYANAIR висуває ультимативні вимоги щодо яких «Бориспіль» намагається вести переговори. Дані умови не можуть бути прийнятими, оскільки порушують українське законодавство, і вимагають регулювання Англійським правом.

Для більшого розуміння, наводимо конкретні вимоги RYANAIR, що є протизаконними:

- Безкоштовна аеронавігація;
- Безкоштовні стоянки для таксі;
- Безкоштовні площі для реклами;
- Безкоштовна оренда площ в терміналі;
- Безкоштовна система прийому багажу;
- Безкоштовні офіси для продажу авіаквитків;
- Безкоштовна земля для будівництва готелю;
- Закріплення місць стоянок літаків;
- Безкоштовні офіси для служби оренди автомобілів;

– Єдина ставка аеропортового збору \$7,5 на пасажирів на 4 роки;

– Виплата аеропортом 35% прибутків із доходів магазинів Duty-free;

– 60-денне кредитування з боку аеропорту (не відповідає вимогам щодо фінансової дисципліни);

– Арбітраж – Англійський суд.

Законодавство, яке порушується RYANAIR:

– Європейське законодавство (Guidelines on State aid to airports and airlines, 2014/C 99/03);

– Вимоги суперечать Господарському кодексу України (ч. 5 ст. 75);

– Застосування різних цін чи різних умов до рівнозначних угод є порушенням п. 2 ч. 2 ст. 13 ЗУ «Про захист економічної конкуренції»;

– Порушення ЗУ «Про запобігання корупції» (ч. 2 ст. 28);

– Порушення Постанови КМУ №297 від 11.04.2017;

– Вимоги суперечать Статуту ДП МА «Бориспіль» (п. 4.4);

– Положення про застосування знижувальних коефіцієнтів до аеропортових зборів (від 05.05.2017 №35-10/4-47).

Як висновок, Рябікін назвав розмір втрат аеропорту внаслідок прийняття умов RYANAIR. Якщо у іншого авіаперевізника за маршрутом Київ-Лондон сума аеропортових зборів в перерахунку на 1 пасажирів сягає від \$20, то RYANAIR вимагає встановити **єдиний аеропортовий збір за 1 пасажирів у розмірі \$7,5**. Внаслідок цього, авіакомпанії вимагатимуть встановлення рівних умов, тобто єдиного збору в \$7,5 за одного пасажирів і для них, що понесе **утрачену вигоду для «Борисполя» близько 2 млрд. грн. щороку**. Це доводить невідповідність контракту.

Для зменшення обурення українців, Рябікін запевнив, що наразі якнайменше з 5 авіакомпаніями ведуться переговори, з яких – **лоукости**, що означає **наявність альтернативи**.

Наостанок свого виступу Рябікін додав: «Я дотримуюсь своєї позиції і буду її дотримуватись до кінця, навіть якщо це спричинить моє звільнення».

Ярослава Комаренко,
журналіст "Економіка. Фінанси. Право"

ПРОВОКАЦІЯ ЗЛОЧИНУ ЧИ НЕГЛАСНА СЛІДЧА ДІЯ: ТОЧКА ЗОРУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Питання провокації злочину найчастіше згадується у справах про дачу чи одержання хабаря та у справах, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів. І найчастіше за все провокацію відносять до правоохоронців, оскільки у судовій практиці нерідко зіштовхувались із ситуацією, коли вчинення

людиною злочину спровоковано працівниками міліції або інших правоохоронних органів. Тож необхідно чітко розуміти, де саме провокація злочину, а де негласна слідча дія правоохоронних органів.

Поняття «провокація», що надається в кримінальному законодавстві, полягає у **спонуканні особи до**

вчинення злочину, котрий вона б, можливо, не вчинила без такої провокації.

Найдоцільніше розглядати поняття «провокація» з точки зору *психології*. За наукою, *провокація являє собою дію чи ряд дій з метою викликати зворотню реакцію особи*, яка, як правило, несе тяжкі наслідки. Провокація є одним з найвищих проявів мистецтва людського спілкування, який за своїм змістом покликаний прямо чи непрямо вплинути на дії людини.

Європейський суд з прав людини виключає відповідальність особи за злочин, вчинений *з провокацією зі сторони правоохоронних органів*. Та незважаючи на те, що *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод* та протоколи до неї є *частиною національного законодавства України*, вітчизняні суди не в повній мірі зважають на норми цього документу, а то й зовсім ігнорують останній.

Поряд з цим *Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»* регулює відносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення *Європейського суду з прав людини* у справах проти України. Важливою є *ст. 17 Закону*, що передбачає застосування судами Конвенції та практики Європейського суду з прав людини, як джерела права, а *ст. 18 цього Закону* визначає порядок посилання на Конвенцію та практику Суду.

Європейський суд з прав людини не забороняє використовувати у кримінальному провадженні докази, що були отримані в результаті проведення негласних слідчих дій, наприклад, операцій під прикриттям чи контрольованої поставки. Втім, *ЄСПЛ забороняє судам використовувати докази, отримані в результаті провокації правоохоронців*. Тому проведення заходів, пов'язаних, наприклад, із використанням негласних агентів, повинне супроводжуватися відповідними гарантіями.

У цій частині ЄСПЛ виділяє *дві групи гарантій*. *Перша* стосується заходів, які вживаються безпосередньо на етапі здійснення контролю за вчиненням злочину. *Друга* – це процесуальні гарантії на стадії розгляду справи у суді.

Контроль за вчиненням злочину має місце у випадках наявності достатніх підстав вважати, що готується вчинення або вчиняється тяжкий чи особливо тяжкий злочин. **Він проводиться в таких формах:**

- контрольована поставка;
- контрольована та оперативна закупка;
- спеціальний слідчий експеримент;
- імітування обстановки злочину.

Контроль за вчиненням злочину полягає у перевірці за рішенням прокурора відомостей про готування вчинення або про вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину в формі контрольованої поставки, контрольованої або оперативної закупки, спеціального слідчого експерименту, імітування обстановки злочину, порядок та тактика проведення яких визначається законодавством та міжнародними договорами України.

Згідно чинного *Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»* підрозділи, що здійс-

нюють оперативно-розшукову діяльність *мають право проводити операції з контрольованого вчинення діянь з метою виявлення та фіксації факту вчинення певних видів злочину*.

Необхідно зазначити, що контроль за вчиненням злочину може входити до *оперативної комбінації*.

Законодавство не надає визначення даного поняття, та все ж воно існує.

Найбільш точним, на нашу думку, є тлумачення *А.А. Михайличенка*. На думку вченого, *оперативна комбінація – це спосіб вирішення оперативного завдання, створення умов для проведення оперативно-розшукової дій та невід'ємний елемент оперативно-розшукової тактики, який включає в себе сукупність тактичних прийомів, методів, модельованих оперативними співробітниками з урахуванням ситуації, яка склалась, різних способів виконання, застосування яких впливає на вирішення поставленого завдання*.

Та важливим є те, що під час підготовки та проведення заходів з контролю за вчиненням злочину *забороняється провокувати (підбурювати) особу на вчинення цього злочину з метою його подальшого викриття*, допомагаючи особі вчинити злочин, котрий вона не вчинила б, якби слідчий цьому не посприяв. Речі та документи, що були здобуті у такий спосіб, не можуть бути використані у кримінальному провадженні.

Згідно чинного законодавства, провокація підкупу, тобто дії службової особи з підбурення особи на пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди, щоб потім викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду, – *карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Те саме діяння, вчинене службовою особою правоохоронних органів, – *карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років та зі штрафом від п'ятисот до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Відповідно до *ч. 4 ст. 27 Кримінального кодексу України підбурювачем* є особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину.

Провокація (підбурювання) до вчинення злочину з боку правоохоронців є порушенням **п.1 ст.6 Конвенції**.

«Українські судді не люблять цієї норми і невідомо чому посилаються на правові позиції пленуму Верховного Суду України, які не є керівними. На превеликий жаль, аналізуючи судову практику (а я почав займатися цією проблемою близько 2-х років тому), можу з упевненістю заявити, що адвокати, прокурори, судді не допрацюють в цьому напрямку, не вивчають це питання та не бажають на практиці застосовувати норми Європейської Конвенції. У свою чергу працівники правоохоронних органів не бажають застосовувати ці положення на практиці. Не-

рідко останні вчиняють дії, направлені на маскування провокації зі свого боку, що при розгляді кримінального провадження призводить до ускладнення побудови певної правової позиції захисника. І хоч на законодавчому рівні задекларована змагальність сторін, насправді нею і не пахне», – розповідає суддя Апеляційного суду Київської області **Олег Володимирович Ігнатюк**.

Суддя зазначив, що при перегляді справ про злочини, вчинені внаслідок провокації правоохоронними органами, слід звернути увагу на **чотири фундаментальні рішення ЄСПЛ**, «Тейшейро де Кастро проти Португалії», «Раманаускас проти Литви», «Баннікова проти Російської Федерації», «Веселов та інші проти Російської Федерації».

У справі «Тейшейро де Кастро проти Португалії» винесено вирок засудженому за перевезення наркотиків, оснований на показаннях двох поліцейських, котрі спровокували його до здійснення злочину.

Суддя Ігнатюк провів межу між неналежними діями працівників поліції в ході контрольованої закупки та діями звичайних агентів, які діють під прикриттям з метою отримання доказів щодо вчинення особою злочину без активного підбурювання до його вчинення. Заборона підбурювання поширюється як на працівників поліції, так і на осіб, які діють за їх вказівкою. Перед проведенням контролю за вчиненням злочину працівники правоохоронних органів повинні: володіти достатнім обсягом інформації про причетність особи до вчинення злочину; вступати у злочин лише на етапі його підготовки або вчинення; поведінка агентів повинна бути пасивною.

Про активну поведінку, яку може бути розцінено як провокацію, може свідчити самостійне звернення до особи, повторні пропозиції після відмови особи, наполягання, що пояснюється в рішенні ЄСПЛ у справі «Раманаускас проти Литви». Справа полягала у тому, що заявник скаржився на використання в

кримінальній справі доказів, отриманих унаслідок підбурювання з боку поліції, що порушило його право на справедливий судовий розгляд справи щодо нього.

У справі «Баннікова проти Російської Федерації» (проведення співробітниками органів федеральної служби безпеки оперативно-розшукового заходу у вигляді перевіркової закупки, котре призвело до скоєння громадянкою злочину, пов'язаного із незаконним збутом наркотичної речовини), заявниця у своїй скарзі в ЄСПЛ стверджувала, що її визнали винною у вчиненні злочину, спровокованого правоохоронними органами через агента-провокатора й що вона не вчинила би злочину без їхнього втручання.

Європейський Суд з огляду на справи, ухвалив, що використання особливих методів ведення слідства – зокрема, агентурних методів, – не може саме по собі порушити право на справедливий розгляд. Ризик підбурювання з боку співробітників міліції, викликаний зазначеними методами, означає, що їхнє використання має бути суворо регламентованим. А в частині розгляду заяви про провокаційні дії, спрямовані на спонукання вчинення злочину з метою його викриття, Європейський Суд, звертає увагу на те, чи був би вчинений злочин без втручання органів влади.

На основі розглянутих матеріалів усіх справ, **Європейський Суд** визнав, що *підбурювання* з боку поліції має місце лише там, де задіяними особами – є посадові особи, співробітники служб безпеки або особи, що діють за їх розпорядженням – не обмежувані фактично необхідною пасивною слідчою діяльністю, а такі, що здійснюють такий вплив на особу, як підбурювання до вчинення злочину, що в іншому випадку не був би вчинений, з метою забезпечити докази й почати карне переслідування.

*Ярослава Комаренко,
журналіст "Економіка. Фінанси. Право"*

КІБЕРАТАКА В УКРАЇНІ

Кібератака на український бізнес

10 липня 2017 року Торгово-промислова палата України зібрала фахівців у сфері бізнесу для обговорення «гарячої» теми – наймасштабнішої кібератаки на українські підприємства.

Обговорення розпочав Президент ТППУ Геннадій Чижиков, і своїми коментарем щодо теми висловив думку більшості присутніх: «Наразі ми маємо більше питань, ніж відповідей». Це дійсно так, оскільки системи захисту українських підприємств виявились аж надто вразливими і піддалися нападу хакерів, що спричинило затримку робочих процесів установ.

Також окреме місце в обговоренні зайняло питання щодо форс-мажору: чи є кібератака форс-мажором та як це довести?

«У переліку обставин непереборної сили кібератака досі не значилась – тому нам довелося гідно приймати виклик і шукати правильне рішення в рамках закону. Починаючи з 27 червня 2017 р. юристи ТПП України надали вже понад 1000 консультацій на запити щодо підтвердження форс-

мажорних обставин у зв'язку із кібератакою. Ми й досі щодня продовжуємо отримувати понад 100 запитів на консультації. Торгово-промислова палата свідомо взяла на себе роль «голосу» бізнесу до влади і запрошує всіх об'єднати зусилля в пошуку найефективніших рішень захисту кожної окремої компанії зокрема та держави в цілому», – зазначив Чижиков.

Щодо форс-мажорних обставин позицію ТППУ висловила Алла Нестеренко – директор Дирекції правового забезпечення діяльності ТПП України:

«Торгово-промислова палата України зможе засвідчувати факти форс-мажорних обставин тільки на підставі документів, отриманих від Кіберполіції. На наш погляд, це має бути довідка або витяг про відкриття кримінального провадження. Для можливості оперативного реагування на численні звернення та використання достовірної інформації при засвідченні форс-мажорних обставин стосовно ситуації навколо кібератаки, ТПП України звернулася до Кіберполіції з проханням надати офіційне підтвердження термінів (дат початку та закінчення) здій-